

COMMENTAAR

KAREL VERHOEVEN

Vanaf wanneer roepen we de dood in?

Vijftien jaar na de euthanasie-wet zijn we als maatschappij lang niet klaar met het zelfgekozen levenseinde. Op Jean-Jacques De Gucht en Open VLD na heeft niemand zin om aan de wet zelf te sleutelen. Ook in Nederland, waar het 'voltooid leven' was uitgegroeid tot struikelsteen in de formatiegesprekken, zijn verdere wettelijke stappen nu van de baan. Maar daarmee verdwijnt de discussie niet. De vraag rijst hoe we ze voeren zonder partijpolitieke regie.

Twee nieuwe ervaringen voeden het gesprek. Het zijn persoonlijke en ethisch aangrijpende ervaringen. De eerste is dat almaar meer mensen getuige zijn van een overlijden via euthanasie. In elk gezelschap vertellen mensen doorgaans met zorgvuldige nuance over die ervaring van het zelfgekozen stervensmoment. Sterven krijgt nieuwe rituelen. De scène verandert. De dood komt terug uit het ziekenhuis naar de huiskamer. Er is de troost dat ouder, partner of vriend terminaal lijden is bespaard. Wie met misprijzen praat over het spreekwoordelijke glas champagne voor of na de euthanasie, miskent de troost die de stervende of de geliefden ervaren of de

Sterven krijgt nieuwe rituelen. De scène van de dood verandert

dankbaarheid voor het leven die ze in zulke intense momenten beleven.

De tweede ervaring is dat almaar meer mensen zeer oud worden, tot ze moe worden van het leven. Lichamelijk takelen ze af, tot ze ook dat laatste vermogen verliezen waar ze levensplezier uit halen, om nog te bewegen, te lezen, te kijken, te praten. Ze vereenzamen. Ze verliezen de regie over hun leven en zijn afhankelijk van zorg. Zo te eindigen wordt een schrikbeeld voor de generatie die ervoor staat. De twee ervaringen versterken elkaar. Mensen eigenen zich de keuze toe om zich dat lijden te besparen. Ook al is het nog niet uitzichtloos of ondraaglijk, of voorlopig alleen in existentiële zin.

Dat de discussie politiek niet ontvlamt, schept ruimte. Het gesprek over euthanasie volgt almaar minder de klassieke levensbeschouwelijke breuklijnen, ondanks een demarche van Rome. Het wordt een discussie over leven. Wanneer vinden we het leven zinvol? Hoe heroïsch willen we daarin zijn? Vanaf wanneer roepen we de dood in? En hoe zorgen we ervoor dat we geen morbide maatschappij worden die een doodsdrijf legaliseert. Als eenzaamheid een belangrijk argument wordt, of gêne voor het veroorzaken van te veel zorg, falen we.

We hebben dus nood aan een discussie die open is voor nieuwe ervaringen over leven en dood zonder nieuwe normen te zetten. Als het parlement er niet toe komt, moeten

nieuwe democratische overlegvormen er zich maar eens aan wagen.